

Univerzita Karlova v Praze
Fakulta humanitních studií
Katedra oboru občanský sektor

Oponentský posudek

Název diplomové práce: Social Capital: Usefulness of the Concept

Student: B.Sc. Martin Bulla

Vedoucí práce: Mgr. Marek Skovajsa, Ph.D.

Oponentka: Mgr. Selma Muhič Dizdarevič

Student si dal ve své práci za úkol kriticky posoudit koncept sociálního kapitálu z pohledu interpretace Putnama, kolektivního přístupu ke konceptu a z pohledu možností měřitelnosti pojmu sociálního kapitálu v rámci této interpretace. K tomu zvolil metodu interpretace impresivního počtu autorů. V tom zároveň spočívá i největší pozitivum dané práce. Jistým paradoxem je, že právě v tom tkví i její největší a zásadní slabina. Předložená diplomová práce totiž obsahuje odhadem 70% citací jiných autorů. Na každé straně a téměř za každým výrokem najdeme početné závorky se jmény někdy tří nebo i více knih, na které student odkazuje. Celkově je v práci téměř nemožné narazit na autentický postoj autora, který se sice může ztotožňovat a ztotožňuje se s jednotlivými názory některých autorů, nicméně působí, jako kdyby se přímo bál cokoliv prohlásit, aniž by to bylo podpořeno citací, knihou, občas i celou řadou knih, na které automaticky odkazuje. Proto práce působí na jedné straně (na té pozitivní) dojemně, protože je zřejmé, že autor přišel do kontaktu s úctyhodným souborem související literatury, ale na straně druhé (na té negativní) je podstatou práce kompilace. V práci šlo především o to doložit, že to, co si autor myslí, je názorem i dalších autorit, nikoliv samostatně kriticky zhodnotit, na základě použité literatury, jistou interpretaci sociálního kapitálu. Samozřejmě, nelze očekávat a bylo by to i chybou, aby práce byla zcela samostatná, naopak navazování na širší badatelskou komunitu je žádoucí, ale v tomto případě se jedná o druhý extrém. Na spoustě míst proto nemá smysl polemizovat s autorem, jelikož cituje tak obsáhle někoho jiného, že by kritika musela směřovat na toho konkrétního autora, ne na studenta.

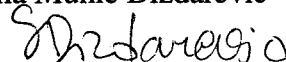
- Je trochu matoucí to, že student píše práci v první osobě čísla množného. Vzhledem k počtu a frekvenci citovaných autorů, si nejsem vždy jistá, na koho se "my" vztahuje. Též nevím, jestli je to dané angličtinou, ale je to první diplomová práce psaná v tomto čísle, se kterou jsem se setkala. Proč si ho autor zvolil?
- Na některých místech, jako na příklad v části Abstrakt, nebo na str. 12, se pletou anglické termíny later a latter.
- Zdá se, že ve své kritice pojmu SK, vidí autor velmi úzkou souvislost mezi měřitelností a definicí. Uvítala bych vysvětlení toho, jak student chápe tento vztah a jestli to znamená, že pojmy, které nelze měřit, zároveň nelze ani definovat nebo se to týká jen Putnamova pojetí SK.
- Na str. 15 je na příklad za jednou větou v závorce seznam autorů, kteří se jistým tématem zabývali, a obsahuje odkaz na 13 knih. To už patří do zvláštního seznamu na konec práce mimo rámec použité literatury.
- Naopak na str. 16 najdeme tabulku, jako originální přínos autora, která svědčí o hlubokém porozumění rozdílu mezi jednotlivými autory. Škoda, že je takových míst poměrně málo.
- Na str. 19 autor uvádí, že jedním z hlavních důvodů popularity Putnamovy interpretace SK je to, že se dá relativně snadno měřit. Na jiných místech však píše, že je neměřitelnost jeho konceptu důvodem pro kritiku jeho chápání SK.
- V odstavci na str. 19 je opět v závorkách uvedeno třináct knih různých autorů.

- Doporučuji prozkoumat, zda rozdělení na individuální a kolektivistický SK, na kterém je tato práce postavená, není příliš zjednodušující.
- Na str. 27 autor píše, tj. opět cituje, že silné vztahy by měly být považovány za stejně důležité jako slabé vztahy (strong – weak ties). Není jasné, jak se pak vypořádá s kritikou, o které se v práci zmiňuje, že silné vztahy mají tendenci být uzavřené a exkluzivistické. Též není zřejmé, proč opakovaně jako příklad negativních aspektů silných vztahů uvádí mafii, Ku-Klux-Klan a al Qaeda, když příkladů v politických stranách a vůbec na legální půdě je také dost. Je sporné, jak autor tvrdí na str. 43, že tyto skupiny fungují na základě sdílených norem - o jaké normy se jedná? Nejsou to jen pravidla a u mafie dokonce vznikající ad hoc?
- Když autor kritizuje Putnama, že se mu nepodařilo stanovit precizní definici důvěry, musíme položit otázku, co je vůbec precizní definice pojmu důvěra a jestli se někomu z autorů, mimo definice nutné pro parciální výzkum, podařilo takovou definici podat.
- Věta na str. 37 o negativní korelaci mezi sociální důvěrou a participací měla být v poznámce pod čarou, nebo měla být v textu vysvětlená. Na též straně autor cituje Bermana, se kterým by bylo nutné polemizovat, protože vyvolává dojem, že tvrdí, že Putnam považoval každou formu sdružování jakéhokoliv typu za zdravé. Nejsem si jistá, že Putnam do té míry zobecnil vztah mezi civic associations a SK. Zase chybí možnost polemizovat o tom s autorem diplomové práce kvůli hustotě citací.
- To samé platí, i pokud jde o autory Jackman a Miller a jejich závěr, že je důležitost kulturního vysvětlení politického života nadhodnocena. Co znamená věta: “Jackman and Miller (1996a) acknowledge that differences in institutional forms themselves might simply reflect cultural variations, but in such case they would be divorced from their political origins.” (str. 41)?
- Dále, musíme polemizovat s autory Edwards a Foley, které student uvádí na str. 44, o tom, co je to value free koncept v sociálních vědách.
- Musím si cynicky všimnout, že na str. 54 chybí zdroj citace u Navarra.

Závěrem musím dodat, že práce působí velmi rozporuplným dojmem, jak jsem se již zmínila, na jedné straně fascinuje množství literatury a lehkost, s jakou se v ní student pohybuje, na straně druhé postrádá práce samostatný charakter. Proto práci doporučuji k obhajobě, ale počet kreditů budu moci určit až na základě ústní obhajoby.

V Praze, 15.10.2006

Selma Muhič Dizdarevič

V Praze, 13.10.2006

Selma Muhič Dizdarevič